

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

VIII. Sexta clāsis ex ratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

sine fide actuali per ipsum Sacramentum saluentur, infideles esse. Ex quo intelligimus, cum non hyperbolica encomia, sed dogmata fidei tradere Denique si diceret Calvinus, unum aut alterum ex Patribus Hyperpole usum in oratione laudatoria, posset tolerari. Ad quod omnes Græci & Latini, non modo in concionibus, sed etiam in libris dogmaticis, vel epistolis, vel commentarijs Scripturarum hyperbolicè loquantur, nullo modo credibile est.

Kemnitius in 2. parte Examini, pag. 98. dicit Scripturam aperte tribuere vim iustificandi Sacramentis: nec esse ea loca per tropos detorquenda in alium sensum, & sic à Patribus esse intellecta, tamen postea exponit omnia de efficientia per excitationem fidei, quod iam refutauimus.

CAPVT OCTAVVM.

Sexta classis ex ratione.

ST autem OBSERVANDVM, vt facilius intelligatur efficacia rationū, duplicia esse verba, & signa cetera. QVAEDAM enim sunt non ad alium finem instituta, quam ad significandum, quæ quædam theoricæ signa dici possunt. ALIA sunt instituta ad significandum, & efficiendum aliquid, quæ ob id practica dici possunt. Differunt autem quod priora nihil immediatè, & vi sua operentur, sed solum repræsentant obiectum, & si forte sequitur effectus aliquis, non sequitur ex vi illius signi, sed aliunde; posteriora immediatè operantur, & sua quadam virtute; Verbi gratia, cum quis monet alium, adesse hostem, illi continuò fugit; ceterum illius fugæ non est causa immediatè illa admonitio, sed apprehensio rei noxiæ; proinde admonitio signum fuit prioris generis. Pari ratione, qui viso signo hospitij currit ad hospitium, non mouetur ab eo signo immediatè, sed ab apprehensione rerum quibus indiget, & quæ illud signum repræsentat: proinde illud etiam non est propriè signum practicum, vt hîc accipimus. Nam aliquando solent vocare signa practica omnia illa, quæ referuntur ad opus, siue mediatè, siue immediatè; quomodo accipiebatur in disputatione de intentione ministri: Tunc enim vocabamus practica omnia verba imperatiua: at hîc ista vocamus theoricæ; practica autem dicimus, quæ præter significationem habent

bent efficientiam, quomodo sigillum est verè signum practicum, quia non tantum representat imaginem, sed etiam eam imprimi in cera.

Cognoscuntur autem hæc varia signa ex alio discrimine. Nam verba & signa theorica non adhibentur nisi intelligentibus: cum enim non operentur, nisi representando aliquid menti, stultum esset ea signa adhibere, ubi non est usus mentis. At verba, & signa practica possunt adhiberi etiam rebus inanimis, & non modò non intelligentibus, sed ne sentientibus quidem; quomodo in Scripturis Iosue imperavit soli, & lunæ Ios. 10. *Sol contra Gabaon ne moueari, & luna contra vallem Haiatol*, Matth 8. Dominus imperabat mari, & ventis, Matth 9. Luc. 7. & Ioan. 11. imperavit mortuis. & Petrus Actor. 9. *Tabita, inquit, surge*. Matth. 17. *Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic, Transi hinc, &c.* Sic etiam quod attinet ad alia signa, Moyses percussit petram, ut daret aquas: Exod. 17. & Dominus misit digitos in auriculam surdi, & muti, & tetigit etiam linguam eius, ut eum curaret.

Controuersia igitur est inter nos, & hæreticos, quòd illi faciunt Sacramèta, signa prioris generis, dum affirmant ea non iustificare, nisi excitado fidem: nos facimus generis posterioris. Quare si ostendere poterimus, Sacramenta esse signa posterioris generis, obtinuumus causam.

Sit ergo PRIMARATIO, Sacramenta rectè adhibentur non intelligentibus; ergo sunt signa posterioris generis, & verè iustificanti non excitando fidem more concionis, sed immediate efficiendo sanctitatem. Consequentia manifesta est ex dictis. Antecedens probatur, quia baptizantur ritè infantes, surdi, amentes, dormientes. Exemplum in signe est apud Augustinum, lib 4. Confess. cap. 4. de quodam baptizato, dum vi morbi extra se positus esset, & omninò ignoraret, quid erga se fieret: cui tamen Sacramentum utilissimum fuit. ADDE quod Concilium Carthaginense IV. can. 76. Arausicanum I. can. 12. Augustinus, lib. 1. de adulterinis coniugijs, cap. 26. & 28. & Leo epist. 91 ad Theodorum, docent Sacramenta Baptismi, & Absolutionis, posse conferri etiam ijs, qui in periculo vitæ sunt, licet ipsi vi morbi oppressi nò habeant usum rationis, vel sensum: modo constet eos antea desiderasse eiusmodi Sacramèta. At certè istis non nisi ineptissime fieret concio, aut signa adhiberentur ad excitandam fidem, SICVN.

SECUNDA ratio. Verba & signa Sacramentalia pendent ex diuina institutione, neq; ab hominib⁹ propria auctoritate institui potuerunt: ergo non sunt mera signa, vt verba concionis, sed signa practica, & vim habentia aliquid supernaturale efficiendi. Antecedens conceditur ab aduersariis, vt supra demonstratum. Probatum consequentia; quia si verba & signa Sacramentalia essent nuda signa ad excitandam mentem instituta, potuissent ab hominibus facillimè institui, & eandem vim habuissent. Non enim refert ad nudam significationem quis illa instituerit, modò representent idem obiectum. Quod enim refert, quis posuerit signa in hospitij? & nunquid non eodem modo significant verba Hebraica à Deo scripta in tabulis, & verba Græca, vel Latina scripta ab hominibus? non etiam modo eodem incitabant ad bellum tubæ, quas Deus beati iusserat, Num. 10 & tubæ prophanæ Ethnicorum? Eodem modo, si Petrus aut Paulus, aut quiuis alius instituisset Baptismum, & Eucharistiam, eandem vim haberent illa signa, quàm modò habent. Quod certè nõ potest dici secundum Catholicorum sententiam, qui volunt hæc Sacramenta non solum significare, sed etiã, efficere id, quod ex se non potuissent.

TERTIA ratio, Sacramenta non solum pendent à Diuina institutione, sed etiam in ipso vsu? ipse enim est, qui per ministros suos baptizat, consecrat, absoluit, &c. ergo nõ sunt solum signa ad excitandam fidem instituta, vt conciones, sed aliqua præterea efficiunt. Antecedens conceditur ab aduersariis, & probatum est supra in quæstione de causa efficiente Sacramentorum, ex illo Ioan. 1. *Hic est, qui baptizat*, ex Chrysolomæo homil 83, in Matthæum, & Augustino, tract. 5 in Ioannem, & ex alijs. Probatum consequentia. Nam vt verba, & signa tera solum significant, & animum excitent, representando nihil refert à quo procedant. Siue enim dominus, siue seruus loquatur, idem semper verba eadem significant; nec magis citat signum tubæ ad bellum, si tuba infletur ab Imperatore, quàm a tubicine. Ergo si signa Sacramentalia necessario pendent à Deo, vt causa principali, quæ per ministros operetur, fateri cogimur, ea non solum significare, sed etiam aliquid efficiere.

QUARTA ratio. Sacramenta non solum pendent à Deo, vt institutore, & principali agente, sed etiam à Christi passione, & morte, vt supra probauimus in principio quæstionis de causa

caussa efficiente Sacramentorum: propter quod Patres communi consensu, docent Sacramenta fluxisse à Christi latere perfosso. Vnde etiam multi veterum docent, Christum baptizati voluisse, vt tactu suæ mundissimæ carnis daret aquis vim mundandi, vt Ambrosius lib. 2. in Lucam, cap. 12. Nazianzenus oratione in sancta lumina, Chrysostomus homil. 25. in Ioan. Beda in cap. 3. Lucæ, & alij, & ipse etiam Lutherus in homiliis de Baptismo idem fatetur. Ergo non operantur Sacramenta solum representando obiectum, more concionis, sed verè efficiendo: nam alioqui nõ eguissent Christi meritis, nec vllam eis virtutem Christus dedisset. Et sicut concio non rectè diceretur manasse ex Christi latere, nec dicitur Christus dedisse vllam virtutem concioni ad significandum, quia id ex se habent verba, ita non rectè diceremus, Sacramenta prodiisse ex Christi latere, vel Christum eis vim vllam dedisse.

QVINTA ratio. Sacramenta instituta sunt, vt nos certos reddant remissionis peccatorum, & gratiæ Dei, ergo non solum operantur obiectiuè representando more concionis, sed efficiendo reipsa quod significant. Antecedens admittitur ab omnibus, sed maximè ab aduersariis. Catholici enim docent, ex Sacramentis gigni in nobis moralem quandam certitudinem remissionis peccatorum, non tamen infallibilem. Tamen enim Sacramenta ex se infallibiliter efficacia sunt, tamen potest fieri, vt nobis non sint efficacia ob nostram indispositionem, At aduersarij volunt absolutam certitudinem gigni ex Sacramentis: & nos reprehendunt, quasi iubeamus homines dubitare de efficacia Sacramenti; vt patet ex Luthero, in lib. de captiuitate Babylonica, cap. de Baptismo, ex Kemnitio in 2. parte Examinis, cap. de intentione ministri; & ex aliis. Probat consequentia; nam si Sacramenta solum operarentur significando, & excitando fidem, nullam adferrent certitudinem. Penderet enim tunc Sacramentum à nostra fide, non à Christi institutione; quod est tollere veram certitudinem efficaciam Sacramenti, vt Lutherus fatetur in lib. contra Anabaptistas, edito anno M. D. XXVIII vbi fuse persequitur, Sacramentum non debere pendere à fide dantis, vel accipientis, sed à sola Dei institutione, ne incerta reddatur eius efficacia.

Nec potest responderi, Sacramenta adferre certitudinem infallibilem, quia infallibiliter excitent fidem; quæ infalli-

O bili-

biliter iustificat: siquidem experimento contrarium didimus. Quot enim sunt, qui baptizantur, & tamen non credunt, & si concio, quæ est efficacior Sacramentis, ipso etiam et Lutherò in libro cõtra Cochläũ, non excitat fidem infallibiliter, vt experimur; quantò minus Sacramenta infallibiliter fidem excitabunt? Ergo si vllam certitudinem Sacramenta ferunt, id est, quia ex opere operato efficiunt quod significanc.

SEXTA ratio, Sacramenta contrario modo se habent fidem, ac verbum: non igitur eodem modo operantur. Verbum datur antecedens. Nam verbum Dei præcedit fidem, Sacramenta autem sequuntur; siquidem: *Fides ex auditu*, Rom. 10. vnde verbum prædicatur infidelibus, & hæreticis quocumque, vt incipiant credere. At Sacramenta requirunt fidem saltem in adultis, nec possunt rectè conferri, nisi iis, qui profitentur. Vnde Actor. 8. cū Eunuchus diceret: *Ecce aqua est, quæ prohibet me baptizari?* respondit Philippus: *Si credideris, tunc poteris.* Et semper in Ecclesia cõsuetudo fuit, vt qui Christiani esse vellent, primùm fierent Catechumeni, & latè doctrinam instruerentur, & non nisi instructi, & firmi, ac stabiles in fide baptizarentur. **V**S T I N V S in Apologia ad Antoninum Imperatorem, canens mores Ecclesiæ: *Quicumque, inquit, persuasi fuerint, & crediderint vera esse, quæ à nobis iraduntur, & ad vitam vivere se ita posse receperint; orare ieiunantes, & petere deum priorum peccatorum remissionem iubentur, nobis cum eis in una, & orantibus, & ieiunantibus: deinde adducuntur à nobis, ubi aqua est, atque eo regenerationis modo, quo regenerati sumus, regenerantur.* Hæc ille. Ex quo sequitur non modò falsam, sed etiam ineptissimam esse hæreticorum sententiam.

SEPTIMA ratio, Sacramenta non minus sunt efficaciora lingua Græca, aut Latina, quam non intelliguntur, quam si dantur lingua vulgari, quam omnes intelligunt; Ergo non operantur more concionis, sed habent affectum suum præter fidei excitationem. Consequenter patet, quia si operarentur more concionis, nihil efficaciora nisi darentur lingua vulgari. Antecedens probatur, quia Lutherani, & Calvinistæ admittunt nostrum Baptisma, quod semper datur lingua Latina; nõ enim rebaptizant à nobis baptizatos.

OCTAVA ratio, si Sacramenta operarentur excitando fidem, non esset vlla causa cur adhiberentur hominibus doctis, qui legere possunt Scripturas, vel etiam imperitis, qui audiunt conciones: multò enim melius excitat fidem Scriptura, & concio, quàm Baptismus, vel Eucharistia. Itaque præstaret loco Baptismi legere vnum caput ex Bibliis. ADDE, quòd etiam imago Baptismi in tabula depicta posset idem facere, quod facit Baptismus; nam facit visibilem promissionem, & excitat fidem: & hoc præstat Baptismo, quod manet semper, cum Baptismus, semel fiat, & transeat.

NONA ratio, Sacramenta non prosunt nisi suscipientibus; etiam si multi alij præsentés sint, & audiant, & videant quæ geruntur: alioqui non esset opus, vt singuli baptizarentur, & communicarent corpori Domini, sed satis esset, vt vnus baptizaretur, & communicaret coram tota multitudine, ergo non operantur more concionis, excitando fidem. Consequentia patet. Nam si operarentur more concionis, prodesse omnibus audientibus: omnes enim excitari possunt ad fidem, qui adsunt, dum pronuntiatur promissio Dei, & signo visibili ante oculos ponitur. Neque refert, quòd Sacramentum solum dirigi videtur ad vnum. Nam etiam concio potest dirigi ad vnum, & tamen omnes audientes excitaret.

PRÆTEREA dum minister baptizat, ac dicit; Ego te baptizo, non vult dicere, Ego te abluo à peccatis (secundum Lutheranos) sed, Ego testificor tibi remitti peccata; vt Melancthon exponit in locis, cap. de Baptismo, & Calvinus lib. 4. Instir. cap. 15. §. 15. & omnes alij exponere coguntur. Porro hæc testificatio non prodest ei, qui baptizatur, nisi quia interim cogitat, & credit, Deum sibi esse propitium per Christum, vt ipsemet fatentur. Possunt autem omnes, qui adsunt, idem cogitare, & credere: siquidem promissio est communis, & quod vni dicitur, omnibus conuenit. Non enim ided illi, qui baptizatur, Deus est propitius, quia baptizatur (ex Lutheranicorum sententia) sed ided vera est testificatio Baptismi, quia Deus illi est propitius, modò per fidem apprehendat hanc Dei beneuolentiam.

DECIMA ratio, si Sacramenta solum operarentur significando, nihil interesset inter nostra Sacramenta, & Sacramenta veteris legis: nam etiam illa significabant Christi gratiam,

& remissionem peccatorum, & excitare poterant fidem. Idem esse falsum in sequenti quaestione demonstrabimus.

CAPVT NONVM.

Soluuntur obiectiones ex Scripturis depromptae

OLVENDA sunt argumenta Lutheri, Philippi Caluini, Kemnitij, & aliorum: quæ quidem partim sumuntur à Scripturis, partim à Patribus, partim à ratione.

Vt igitur à PRIMÀ classe argumentorum incipiamus. PRIMUM argumentum sumitur ex Habacuch 2. & Roman. 1. Hebr. 10. *Iustus ex fide viuit*, inquit Scriptura non autem cit, iustus ex Sacramentis viuit; igitur Sacramenta non significant, nisi excitando fidem. Confirmatur ex similibus locis, vt Rom. 4. *Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi iustitiam*. Et Rom. 10. *Corde creditur ad iustitiam*, & non didit Paulus; Et corpore suscipitur Sacramentum ad iustitiam. Ita Lutherus in Babylone, cap. de Baptismo, & in articulo I. articuli.

RESPONDEO PRIMÒ, non dicit Scriptura, iustus ex sola fide viuit, proinde relinquatur suus locus Sacramentis, qui non solum Sacramenta, sed etiam Deus, & Christi meritum, & alia excluderentur, quæ neque ipsi Lutherani excludunt: non enim ait Scriptura, iustus ex Deo viuit, aut Christi merito viuit.

SECUNDO, etsi his verbis Scriptura non dicit, iustum Sacramentis viuere; tamen idem dicit aliis verbis. Nam ait, hominem per Baptismum regenerari, Ioan. 3. & Tit. 3. quod aliud dicit, nisi Baptismum dare vitam?

TERTIO, verba illa Prophetica: *Iustus ex fide viuit*; non significant ad literam, iustum hominem fieri, aut reputari ex fide, vt Lutherani volunt; sed significant, iustum ex fide quæ habet, constanter expectare, quæ Deus promisit, & non deficere, aut deficere, etiam si promissiones tardari videantur. Hoc esse verum sensum non dubitabit, qui expendet locum Habacuch, & Pauli ad Hebræos, vterque enim tractat de patientia & longanimitate: *Si moram fecerit*, inquit Propheta, &c.